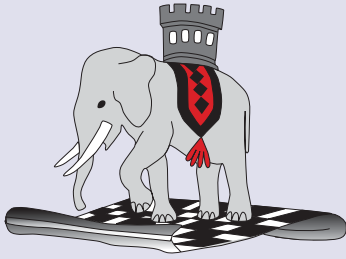


# SUOMEN SHAKKI

**Mika Karttunen**  
**Suomen mestariksi**



# SUOMEN SHAKKI

SISÄLLYS 5 / 2010



Karttunen voitti SM:n s.4



Marko Parkkinen s. 26



Shakkia Ranskassa s.28

Pääkirjoitus	3
Shakin SM-turnaus 2010	4
Eino Leino -turnaus	22
Kirja-arvostelu: Mustan kuningattaren uudet vaatteet	23
Kemin turnaus	24
Kuka?: Pikashakissa kestäväkin joutuu kovalle	26
Suomen Shakki 40 vuotta sitten	27
Ranskanmaalla shakkia pelaamassa	28
Järkipelien praktiikka: shakki filosofian historiassa	32
Kirjeshakki	36
Kuukauden analyysi: Bent Larsen	38
Kombit	42
Shakkivisa	43
Ratkaisuja	43
Kirja-arvostelu: Vallankumouksellista shakkia?	45
Kilpailukutsuja	46
SKSL tiedottaa	47

PÄÄTOIMITTAJA Marko Tauriainen, Aakkulantie 17 B 12, 36220 Kangasala, 050 5813500, marko.tauriainen@suomenshakki.fi www.shakkihistoria.blogspot.com

TOIMITUSNEUVOSTO Petteri Paronen pj., Johanna Paasikangas-Tella, Toivo Pudas, Pekka Sairanen, Osmo Särkilähti ja Henry Tanner

JULKAISUJA Suomen Keskusshakkiliitto ry KUSTANTAJA Suomen Shakkikustannus Oy PAINOPAIKKA Sälekarin Kirjapaino Oy, Somero ISSN 0355-8096

SUOMEN SHAKKI ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa TILAUSHINNAT 2010 kotimaahan 40,00 €, ulkomaille 55,00 €, irtonumero 5,50 € PANKKIYHTEYS Suomen Shakkikustannus Oy, Nordea 106430-204938 ILMOITUSHINNAT 2010 1/1 sivu 400,00 €, 1/2 sivu 250,00 €, 1/4 sivu 150,00 €, 1/6 sivu 120,00 € Toistoalennus 30 %, vuosialennus 50 % Hintoihin lisätään alv 22 %

Ilmoitusten hankintapalkkio 30 % SEURAAVA LEHTI ILMESTYY SYYSKUUN LOPUSSA. AINEISTO PÄÄTOIMITTAJALLE 31. ELOKUUTA 2010 MENNESSÄ.

SAAPUMATTA JÄÄNEET LEHDET Timo Munukka 050 9310608, timo@munukka.net

# Koulushakin teemavuosi 2011 — porilainen kaikilla mausteilla

Vanhana raumalaisena täytyy tunnustaa, että porilaisista voidaan ottaa oppia ainakin yhdessä asiassa: Porissa on nimittäin hoidettu erinomaisesti koululaishakki. Näkyvimpänä osoituksena siitä ovat Porin koululaiskisat, joihin osallistui viime syksynä 197 koululaista! Tämän vuoden keväällä pelattuun joukkuekilpailuunkin osallistui lähes 150 pelaajaa.

Määrät ovat lähes uskomattomia, kun ottaa huomioon, että koululaisten SM-kisaan osallistui vain runsaat sata pelaajaa ja joukkuekilpailuun noin 80 pelaajaa. Porin lähes kaksinkertaiset osallistujamäärät kertovat kuitenkin sen, että koululaistoiminnassa paikallisuus on tärkeää. Porissa asiat on hoidettu esimerkillisesti, ja tuloksena on valtava innostus ja tulevaisuuden mahdollisuus Porin Shakinystävälle. Enpä hämmästyisi, vaikka PSY olisi Suomen suurimpia ja menestyvimpiä kerhoja jo lähivuosina.

Koululaishakki on monelle muullekin seuralle oiva mahdollisuus kehittää toimintaansa. Muiden lajien urheiluseurat käyvät säännöllisesti paikkakuntansa tai alueensa kouluissa kertomassa lajistaan ja saavat sitä kautta uusia innokkaita jäseniä. Tapa on helppo vanhemmille, joiden ei tarvitse erikseen etsiä harrastusmahdollisuuksia. Tapa on helppo myös kouluille, jotka saavat vaihtelua normaaliin viikkorutiiniin. Tapa on helppo myös pienille

koululaisille, jotka saavat näin tietoa uudesta lajista.

Meidän tavallisten shakinpelaajien näkökulmasta kyse on koko lajimme tulevaisuudesta: Haluammeko pelaajamäärien kasvavan? Haluammeko nähdä uusien nuorten pelaajasukupolvien kehittyvän ja etenevän urallaan? Haluammeko pelata lahjakkaita ja innostuneita lapsia ja nuoria vastaan? Haluammeko opastaa ja auttaa heitä shakin pitkillä ja polveilevilla poluilla?

Suomen Shakkiliitto onkin nimenmynyt ensi vuoden koulushakin teemavuodeksi kiinnittääkseen shakinpelaajien ja shakkikerhojen huomion asian tärkeyteen. Luonnollisesti pyrimme saamaan myös koululaisten, heidän vanhempiensa ja median huomiota, jotta oman piirimme ulkopuolellakin tunnettaisiin shakin harrastusmahdollisuudet ja shakin monet koulutyötä edistävät piirteet.

Teemavuoden kohderyhmänä ovat erityisesti 2–4-luokkalaiset. Teemavuoden avaukseksi on suunniteltu Shakin päivää sunnuntaina 16.1.2011. Silloin julkaistaan shakin koululaislehti, jonka nimi on ”Shakki – älyurheilun kuningas”. Samana päivänä pelataan leikkimielinen turnaus, jossa koululaiset ja julkikikset ottavat mittaa toisistaan.

Tammikuun aikana käynnistyy etukäteen valittavilla alueilla shakin lajiesittely kouluissa. Kiinnostu-

neet oppilaat ohjataan joko koulun omaan kerhoon tai paikallisen seuran junioritoiminnan pariin. Myös internetin hyödyntämismahdollisuuksia tutkitaan sekä lajiesittelyissä että opetuksessa. Joka tapauksessa pelaamiseen internet antaa nykyikäisen mahdollisuuden.

Shakkiliitto etsiikin tässä vaiheessa aktiivisia seuroja, joiden kanssa voidaan aloittaa yhteistyö heti ensi vuoden alussa. Seurojen tehtävänä on kiertää kouluissa esittelemässä shakkia ja tarjota koululaisille mahdollisuus aloittaa pelaaminen koulukerhossa tai seuran omassa junioriryhmässä. Liitto vastaa materiaalin tuottamisesta ja yleisestä tiedottamisesta. Jokainen lajiesittelijä saa mm. mukaansa pinnon koululaislehteä, josta löytyy mielenkiintoisia juttuja ja haastatteluja lapsille.

Nyt onkin ainutlaatuinen tilaisuus aloittaa aktiivinen uusien nuorten pelaajien etsiminen ja uuden pelaajasukupolven kasvattaminen. Seurojen on mahdollista saada pientä tukea teemavuoteen liittyvään toimintaan, joten ottakaa yhteyttä liittoon, jos koululaistoiminnan kehittäminen kiinnostaa. Otetaan esimerkkiä Porista – haukataan porilainen kaikilla mausteilla!

*Tuomo Halmeenmäki*  
SKSL:n pj  
puh. 045 1295683  
tuomo.halmeenmaki@gmail.com



## Suomen mestaruus Shakkikodissa, Helsingissä 14.–26.6.2010

Teksti: Miika Karttunen

Kuvat: Markko Tauriainen ja Toivo Pudas

### Shakkikoti kullan kallis

Kesäkuussa oli suomalaisen shakkikotiin saapui 11 voitonnällistä pelaajaa kamppailemaan Suomen mestaruudesta. Samaan aikaan pelattiin myös senioreiden SM-turnaus, johon osallistui kahdeksan vankalla elämäkokemuksella varustettua shakin ystävää. Myös naisten SM-kilpailu pelattiin suomalaisen shakin kotona, mutta paikalle uskaltautui lopulta vain kolme pelaajaa. Toisin kuin yleisen sarjan ja senioreiden kohdalla naisten turnauksen mitalit selvitettiin nopeasti parissa päivässä.

Mainitaan siltä varalta, jos kaikki eivät tiedä, että suomalaisen shakin koti on Merihaassa, Helsingissä. Se muutti sinne vuonna 1994, ja on kutsunut sen jälkeen säännöllisesti ystäviään luokseen. Ei sen koti mikään luksuslukaali ole, mutta omin varoin – ja suoraselkäisesti – hankittu. Joskus sen voi nähdä kadehtivan muiden maiden oloja, mutta minkäs teet, kun ei ole satunut suurta testamenttia tai muuta lahjoitusta kohdalle, kuten eräillä onnekailla. Suomalainen shakki on epäilemättä aikamiespoika, joka ei turhaan sisusta tai siivoa. Naista sen kerran ei ole käynyt aikoihin, ja sen luona, kun sellainen kynnyksen yli kurkistaa, saa miehinen käsitys siisteydestä ja järjestyksestä vieraili-

jan nenän nyrpälleen. Voihan siinä toisinaan olla aihehtakin, mutta kun tutulla kaveriporukalla mennään, on kätevää, että kahvitahrat ja muut töhryt merkkäavat kulkureiitit ja tärkeimmät tarttumapinnat, joiden etsimiseen tarvitsisi muuten kuluttaa henkistä kapasiteettia. Onhan meillä parempaakin tekemistä. Myönnettään samalla sekkin, että kertoohan se osaltaan joko mauttomuudesta tai seisahtuneisuudesta, että arvokkaan shakkikulttuurin lisäksi seinillä roikkuu ties mitä shakillisia jäänteitä menneiltä ajoilta, jotka eivät ole sieltä itse keksineet tippua. Mutta mikä tärkeintä, suomalainen shakki on reilu isäntä, joka antaa paljon vähästä. Esimerkiksi SM-kilpailun pelaajille se kiehautti täpäkät kahvit joka kierrokselle ja tarjoilikin ne vielä herkkuleipien ja pullan kera. Kutsumattomillekin niistä riitti, kunhan osallistuivat kolehtiin.

Shakkikodin tila on entisestään parantunut, kun sen aikaisempi, hieman ahdas pohjaratkaisu sai remontin kautta toimivamman ja iloisemman ilmeen. Vieraatkin viihtyvät paremmin, kun laajennetut saniteetitilat lieventävät aikapulan jälkeistä ruuhkaa. Kodin ilmapiirin sanotaan heijastuvan kaikkeen, ja ehkä parantuneet olot ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että suomalainen shakki on löytänyt jälleen elämänilonsa. Nykyään suomalainen shakki järjestää kotonaan paljon turnauksia ja tapahtumia, joissa voi viettää aikaa

ystäviensä kanssa. En ole sen kanssa aivan lapsuuden tuttuja, enkä ole viitsinyt kysellä liikaa sen elämänvaiheesta, mutta reilun 15 vuoden tuttavuuden perusteella voin kuitenkin sanoa, että jokin aika sitten suomalainen shakki vaikutti masentuneelta. Tila näkyi myös koko kaveripiirissä, kun ”emmä jaksakaan enää yrittää” -ajatuksukset yleistyivät. Nyt taas näyttää siltä, että uudistuneiden ajatusten ja tekemisen kautta suomalainen shakki, ja myös sen ystävät, ovat alkaneet nähdä valoa tunnelin päässä. Kiitokset vielä suomalaiselle shakille hyvin järjestetystä turnauksesta.

### Nettiytynyt shakkiyleisö spekuloi ja provosoi

Shakkiturnausten seuraaminen on nykyään kerrassaan kätevää, kun voi pelkissä kalsareissa katsoa pelejä kotikoneelta. Siinä sitten itseään raputellen voi huoletta veikata tuloksia shakkiblogissa – ja väitellä niistä muiden kanssa. Blogikulttuuri onkin tuonut tulosten julkisen veikkaamisen ja aiheeseen kuuluvan spekulatiion osaksi tärkeimpiä suomalaisia shakkikilpailuja. Tänäkin vuonna mitalikolmikron veikkaaminen ja kierroskohtaisten tulosten arvuuttelu sekä näihin liittyvä spekulatio kävi kiivaana jo ennen turnausta. Ennakkoon mitaleja ripustettiin lähinnä Karttusen, Norrin, Mertasen, Luukkosen ja Sipilän kaulaan. Myös Sipilä itse osallistui, veikkaamalla provokatiivisesti: ”Tulevat tulokset:



SM-turnauksen osanottajat lopputulosten mukaisessa järjestyksessä vasemmalta: Mika Karttunen, Vilka Sipilä, Joose Norri, Markku Hartikainen, Henri Pohjala, Jari Järvenpää, Janne Mertanen, Pekka Kauppala, Rauno Järvinen, Tommi Luukkonen ja Antti Nokso-Koivisto.

1. Sipilä, 2. patzer, 3. vielä suurempi patzer”. Vaikea sanoa, oliko taustalla ajatus psykologisesta sodankäynnistä vai oliko kommentti pelkästään osoitus hänen sielunmaisemansa taustaväristä. Keskustelua heitto aikakin herätti. Itse päätin olla kukkoilematta, vaikka pidin selvänä, että viime vuoden mestarina ja selkeänä vahvuuslukukärkenä lähdän tavoittelemaan kirkkainta mitalia. Omassa hiljaisuudessa arvelin, että Norri on pahin uhkaaja. Tiesin myös, että Mertanen on selkeästi hankkinut uusia tiluksia shakilliseen pääomaansa, joten hänet tuli ottaa vielä vakavammin kuin aikaisemmin. Ja Luukkonen tulisi tietenkin olemaan vaarallinen velho, jos tarvittavat taivaan kappaleet sattuvat olemaan oikeassa asennossa. Ilman uhoamistakin olisin pitänyt Sipilää mustana hevosenä, sillä hän on aika ajoitin tehnyt hyviä tuloksia kotimaisissa kisoissa ja hänen viimeaikainen vahvuuslukukehityksensä vaikuttaisi olevan kovasti koilliseen.

#### SM-turnaus 2010, 1. kierros

FM Janne Mertanen 2340	1–0
Jari Järvenpää 2154	
Henri Pohjala 2254	½–½
FM Markku Hartikainen 2324	
FM Tommi Luukkonen 2287	0–1
Vilka Sipilä 2294	
KvM Mika Karttunen 2460	1–0
FM Antti Nokso-Koivisto 2195	
KvM Joose Norri 2368	½–½
Rauno Järvinen 2216	

Turnaus käynnistyi ilman suurempia ahaa-elämyksiä. Tosin Sipilän voitto Luukkosesta kertoi kaksi tarinaa: Sipilä on ilmeisesti hyvässä vireessä, Luukkonen taas ei. Muista vastustajista oli vaikea saada vielä mitään irti, kun Mertanen pelasi kuin odotettua oli ja turnauksen kaksi solideinta pelaajaa Norri ja Pohjala aloittivat valkeilla rauhallisesti. Itse sain hyvän pelin heti turnauksen alkuun.

#### Kuningatargambiitti

*Mika Karttunen*

*Antti Nokso-Koivisto*

Turnauksen ensimmäinen peli on aina siinä mielessä erityinen, että sen aikana yleensä huomaa, kumpi pää – latta- vai teräväkärkinen – on tullut mukaan. Ilokseni sain huomata, että olin ottanut niistä terävämmän. Tämä peli on muuten yksi korkeimmista hyökkäyspeleistäni, joita olen pelannut. Pelin laadusta kertoo jotain se, että jopa Rybka muuttaa vaihtoehtojaan siirtojeni ja pelinaikeisten ajatusteni suuntaan mietittyään asemaa tovin. Se on harvinaista herkkua, sillä Rybkan kanssa kiistellään sitä yleensä huomaa olevansa väärässä.

**1.d4 d5 2.c4 e6 3.♘c3 ♘f6 4.cxd5 exd5 5.♙g5 ♙e7 6.e3 c6 7.♖c2 0–0 8.♙d3 ♘bd7 9.♘ge2 ♖e8 10.0–0 ♘f8 11.f3 ♘h5**

Yleisempi jatko 11...♙e6 on hieman solidimpi.

**12.♙xe7 ♖xe7**

Musta on yleensä ottanut e7:ään daamalla. Tornilla lyönti pitää painetta valkean d-sotilaaseen, koska valkea tulee joka tapauksessa pelaamaan...

**13.e4 dxe4 14.fxex4 ♘e6 15.d5**  
Pakko, mutta hyvä pakko.

**15...♖b6+!?**

Ensimmäinen epätarkkuus. Musta ei todellisuudessa hyödy mitään shakista, vaan ”ilmainen siirto” vie daamin haarukkaruudulle, mikä estää mustaa jatkossa lyömästä d5:tä. Totta on, että daami saattaa joutua myöhemmin siirtymään pois d-linjalta, mutta tällöin b6-ruutu ei välttämättä ole se ruutu, joka mieluiten valitaan.

15...♘c5, minkä jälkeen valkealla on ainakin kolme kelvollista tapaa tavoitella etua: 16.♙ad1, 16.♘d4 ja 16.b4. Näistä ainoastaan ensimmäistä on esiintynyt luonnonvaraisena turnausshakissa. Kaksi jälkimmäistä on Rybkan tuotoksia. Paras olisi ollut 16.♙ad1 (Reippaan nuoren miehen ratkaisu olisi 16.b4!? ♘xd3 17.♖xd3, minkä jälkeen valkealla on pieni etu keskustatyönnön ja paremman upseerien yhteispelin vuoksi. Jos musta nyt hakisi valkean b4-sotilaan, olisivat mahdollisuudet selvät samaa luokkaa kuin venäläisessä ruletissa itseään vastaan.; 16.♘d4 ♖b6 17.♙h1 ♙g4 18.♙ae1 valkean pienin eduin) 16...♖b6 17.♙h1. Tämä olisi muuten samanlainen kuin pelijatko, paitsi että musta on saanut valkean tekemään ♙ad1-siirron, joka kaikessa luonnollisuudessaan ei ole kuitenkaan välttämättä paras...

Marko Parkkinen on ollut perustamassa useita menestyviä yrityksiä ja laittaa harrastuksissa kroppansa kovalle. Shakissa hänellekin tulee välillä kestävyys vastaan.

Johanna Paasikangas-Tella

## Pikashakissa kestäväkin joutuu koville

KUVA Harri Hollo

**P**arkkisilla shakki on suvun miesten harrastus.

– Ukki oli oppinut pelaamaan kait joskus sota-aikana, ja opetti sitten muillekin. Isäni pelaa, samoin kaikki setäni, kertoo Marko Parkkinen.

Marko pääsi ukin oppiin lapsena lomaillessaan pitkiä aikoja Juvalla. Maatilalla oli paljon aikaa.

– Päivisin pelattiin ruokatauolla ja sitten taas iltaisin töiden jälkeen. Pelaaminen on miehille mukava tapa koontua, koska miehet eivät oikein osaa vain istuskella ja jutella. Pelin lomassa voidaan sopivasti vaihtaa ajatuksia.

Turnauksiin Marko ei juuri ole osallistunut – poikkeuksena pikapeliturnaukset ja erityisesti joukkuepikapelin SM-kisat, jonne pitää lähteä vuosi toisensa jälkeen. Tänäkin vuonna Tampereella toistui tuttu kaava:

– Lauantaina pelit sujuivat kohtuullisesti, sunnuntaina henkinen kunto loppui kesken. Siellä ollaan niin täysillä mukana, että yöllä ei tule uni, ja toisenä päivänä tulee sitten romahdus. Fyysinen kestävyys tosin on hyvä, toteaa mm. triathlonia harrastava Marko.

Marko tunnustaa suoraan, että

hänellä on shakissa perustavanlaatuisia ongelmia.

– Nautin ihan älyttömästi hyvistä sommitelmista, ja jos löytyy jotakin kiinnostavaa, en välitä vaikka aikaa kuluu. Pelin lopputuloksella ei ole minulle suurta väliä, vaan tärkeämpää on saada aikaan jotakin hienoa. Osin näistä syistä suuria voittoja ei sitten ole juuri kertynyt. Mutta toisaalta, jokainen sellainen peli on ikimuistoinen, jossa on tehty jokin hieno oivallus. Tuloksesta riippumatta.

Kun Marko oli pieni, hän kävi koulua Espoon Laajalahdessa ja lähin shakkikerho oli Leppävaaran Sisu, jonka riveissä Marko isänsä kanssa pelaa vieläkin. Asiantuntevaa shakkiohjausta sai myös koulussa, sillä Kari Pulkkinen kävi siellä pitämässä shakkikerhoa.

– Pulkkiselta olen oppinut sen teorian, mitä tiedän avauksista ja loppupeleistä. Muu on sitten tullut pelaamisen kautta. Aikaa opiskeluun ei juuri jää töiltä ja lapsilta, kun lisäksi fyysisiin lajeihin menee 5–10 tuntia viikossa ja lisäksi luen paljon. Blixteistä jäi kuitenkin taas hiukan

hampaankoloon, jospa nyt ensi vuodeksi saisin hiukan petrattua...

Shakki on Markon mielestä hyvä harrastus, ja hän haluaakin esittää avoimen haasteen suomalaisille shakinpelaajille.

– Pitäisi yrittää saada nuoret yhä enemmän mukaan. Shakharrastajissa on paljon eläkeikäisiä. Olisiko esimerkiksi heidän, mutta toki muidenkin, mahdollista käyttää osa vapaa-ajasta opettamalla lapsille shakkiä vaikkapa lähikoululla? Palkintona tästä saisi itselleen hyvän mielen. ■

### FAKTA

- syntynyt vuonna 1970, asuu Espoossa
- kaksi lasta
- DI, BBA
- toimitusjohtaja, konsultti- ja hallinnointiyhtiö Seedi
- ollut perustamassa noin 20 yritystä, mm. Bob Helsinki
- osallistui mm. kesällä valmistuneen Suomen ruokastrategian laadintaan ja on mukana puolustusjärjestelmiä miettivässä työryhmässä.
- harrastaa kestävyysurheilua, kuten triathlonia, ja osallistui keväällä 24 tunnin hiihtoon.



# MESTARIN MIETTEITÄ

## *Vanhoja ystäviä*

Vuonna 1929 osallistuin ensimmäistä kertaa turnaukseen ulkomailla. Se oli pohjoismainen turnaus Göteborgissa, jossa Suomea edustivat ainoastaan Tschepurnoff mestari-  
luokassa ja allekirjoittanut luokkaa alempana. En muista mitä kautta silloinen Suomen mestari matkusti, mutta itse lähdin Helsingistä s/s Heimdalilla elokuun 14. päivänä. Sen ajan laivat olivat nykyistä melkoisesti hitaampia, joten lähtö lienee ollut siinä yhdeksän ajoissa aamulla. Koska ilma oli kaunis, lähdin lounaan jälkeä kannelle kävelemään. Eräässä korituolissa istui mielestäni vanhemmanpuoleinen herra, joka luki kirjaa »Capablanca: Grundzüge der Schachstrategie». Minuapa onnisti! Esit-  
täydyin tietenkin heti ja niin tutustuin ruotsalaiseen shakkimestari Gustav Dahl'iin. Seurauksena oli, että matka kului shakkikamppailujen merkeissä. Sitä todistaa myös hallussani oleva valokuva, jonka Helsingin silloinen satamajohtaja K. W. Hoppu on ottanut vastaantulevasta Tukholman laivasta Barösundissa. Koska Gustav Dahlia eikä itseäni näy kuvassa laivan partaalla, olimme ilmeisesti jo laivan salongissa shakkilaudan ääressä. Tutustumisemme on niin ollen tapahtunut melko tarkkaan klo 13.00 elokuun 14. päivänä 1929. Vanhoista papereistani olen löytänyt seuraavan s/s Heimdalilla pelatun pelin:

### 287. ESPANJALAINEN NELIRATSUPELI

**E. Book – Gustav Dahl**

**1.e4 e5 2.Rf3 Rc6 3.Rc3 Rf6 4.Lb5 Lb4**

Neliratsupeliä käytettiin vielä kohtalaisen usein 20-luvulla. Rubinsteinin 4. – Rd4:ää pidettiin teoreettisesti liian hyvin selvitetynä.

**5.0-0 0-0 6.d3 Lxc3 7.bxc3 d6 8.Lg5 De7 9.Te1 Rd8 10.d4**

Tähän asti siirrot ovat nykyään hyväksytyä kirjatietoa, mutta nyt musta menettää turhaan aikaa sen sijaan, että jatkaisi tehokkaammin 10. – Re6 tai 10. – Lg4.

**10. – c6 11.Lf1 h6 12.Lc1 Lg4 13.h3 Lxf3**

Lähetin peräytyminen h5:een olisi kenties sittenkin ollut parempi.

**14.Dxf3 Re6 15.Dd3 Tf-d8 16.g3 Ta-c8 17.f4 Dc7 18.f5 Rg5 19.Lg2 c5**

19. – d5 20.dxe5! johtaa valkean selvään etuun.

**20.d5 c4 21.De3 Da5**

Musta olisi voinut vaihtaa kuningattaret pelaamalla DeS, mutta syntyvä loppupeli olisi valkealle edullinen. Huolimatta suljetusta asemasta valkean lähetit olisivat ratsuja tehokkaammat.

**22.h4 Rg-h7 23.Df3**

Ilmeisesti olisi 23.Lf3 ollut parempi. Mustan olisi nyt pitänyt pelata 23. – h5!, mikä sotilaan ilmeisestä heikkoudesta huolimatta tarjoaa parhaat puolustusmahdollisuudet. Kampailu jatkuisi sen jälkeen lievästi valkeatuisena.

**23. – b5 24.g4 Da4 25.g5 hxg5 26.hxg5 Re8 27.Te2 a5 28.Lf1 Tc7 29.Th2 f6 30.g6 Rg5 31.Lxg5 fxe5 32.Dh5 Kf8 33.f6**

Johtaa nopeaan loppuun.

**33. – Rxf6 34.Dh8+ Rg8 35.Tf2+ Ke8 36.Dxg8+ Kd7 37.De6 ♯**

Seuraavana aamuna saavuimme Tukholmaan. Dahl tiesi, että Klubi 7-savukkeet olivat Ruotsissa hyvässä maineessa. Varasimme niitä mukaan melkoisesti, mutta ilmeisesti ammattitaitomme ei ollut riittävä, sillä tulli tyhjensi taskumme ja maksatti vielä meillä vaivansa. Dahl tilasi taksin ja päästyämme liikkeelle, hän otti knallin päästään. Hatussa oli sentään säästynyt viisi rasiaa. Koko päivä sujui sitten pikapeluun merkeissä ruotsalaisen shakkimestarin, shakkitoimittajana tunnetun Ernst Jacobssonin asunnossa Sveavägen 121. Muistan, että panoksena oli 25 äyriä ja, koska siihen aikaan ei tunnettu 5 minuutin peliä, yksi kolmesta luki viiden sekunnin tahtia kahden muun pelatessa. Näistäkin otteista olin myös merkinnyt muistiin jonkin pelin, vaikkei sekään todistanut kovin kehittyneestä itsekritiikistä, mutta siihen aikaan merkitsin muistiin jokaisen mielestäni hiukankin kelvollisen pelin. Herää kysymys, min-kälaisia mahtoivat olla ne lukuisat pelit, joita en pitänyt ikuistamisen arvoisina. Illalla lähdin Göteborgiin, jossa pohjoismaiden shakkihuiput olivat koolla. Pohjoismaiden ja Ruotsin shakkiliittojen puheenjohtajana oli silloin legendaarinen Ludwig Collijn. Hän oli todellinen shakkijohtaja, erinomainen asiantuntija ja kaikille tavattomien ystävällinen. Mestaruusturnauksen voitti juuri täysi-ikäiseksi tullut Ståhlberg ja toiseksi tuli Lundin. Ikämestari Tschepurnoff jäi jälkijoukkoon. Minulle ei käynyt 1. luokan alkuerässä juuri sen paremmin. Olin viimeiseen kierrokseen asti kohtalaisesti mukana, mutta siinä tukholmalainen Åke Sjöstam kukisti minut.

Häviön jälkeen minulla ei ollut asiaa loppuerään. Seuraavana päivänä göteborgilaisen maalariliikkeen johtaja John Ryden, joka oli myös tärkeä henkilö kaupungin shakkilämässä, järjesti huvimatkan muutaman peninkulman päässä sijaitsevaan Hindäsin turistihotelliin. Koska Tschepurnoffin oli pelattava, jouduin Suomen edustajaksi hyvin arvovaltaiseen shakkijohtajaseuraan. Islannista oli mukana shakkiliiton puheenjohtaja, ammatiltaan kirjapainonjohtaja Petur Zophoniasson, jonka merkillistä nimeä ja lukemattomien ryppyjen uurtamia kasvoja, joista loisti ystävällinen, kokeneen miehen viisaus, kovasti ihailin. Tanskasta olivat mukana konsuli G. A. K. Larsen, ja liiton sihteeri Viggo Ingerslev, kuulovikainen, mutta perin ystävällinen ja shakki-intoinen. Päivälliset Hindäsin turistihotellissa jäivät erikoisesti mieleen siitä syystä, että siellä ensimmäisen kerran elämässni herkuttelin katkaravulla. Palatessamme takaisin kilpailuuneeistoon Lorentzberg gatanille kaupungin keskustaan, olimme melko iloisia poikia. Kävin paremman puutteessa pelaamaan Ingerslevin kanssa ja voitin molemmat pelit. Toisen niistä annoin »Grossmeister» Jussi Terhon julkaistavaksi Helsingin Sanomien shakkipalstassa ja siitä tuli maailmankuulu. Pari kuukautta sitten se mm. esiintyi Neuvostoliiton johtavan shakkilehden »Shahmatyi v SSSR» palstoilla, joten peli on sitkeähenkinen, vaikkei kenties kuolematon. Olen aina ollut siihen ihastunut ja siksi pä otin sen »Shakkitaidon» lyhyteläisen joukkoon, missä se on analysoituna.



PANU LAINE

# Kirjeshakki

## Sisilialainen puolustus

Bernd Laube

Panu Laine

WS/MN/047

1.e4 c5 2.♘f3 d6 3.d4 cxd4 4.♗xd4  
♗f6 5.♗c3 a6 6.♙e3 e5 7.♗f3

Tämä sisilialaisen Najdorfin englantilaisen hyökkäyksen muunnelmä on paljon asemallisempi kuin 7.♗b3, mutta myös mustan vastapeli on paljon tiukemmassa. Muunnelman strategiset tavoitteet pyörivät ruudun d5 ympärillä, ja valkea pyrkii pitämään sen rautaisessa otteessaan siirroilla ♗c4–♙e2–♞fd1–♙g5xf6. Mustan tulee pyrkiä ensin tasoitukseen ennen eduntavoittelua. Jos musta heikentää vaaleita ruutujaan ennenaikaisesti esimerkiksi siirroilla b5 tai f5, hän voi joutua nopeasti kriittiseen asemaan. Valkean temmellyskenttä on pääasiassa keskustassa ja daamisivustalla, ja hänellä on mahdollisuuksia K-puolella vain jos musta on tehnyt tarpeettomia heikennyksiä, kuten h6 ilman konkreettista ja hyvää syytä.

7...♙e7 8.♙c4 0–0 9.0–0 ♙e6 10.♙e2

10.♗b3 ♗c6 11.♙g5 ♗d7! 12.♙xe7 ♙xe7. Tummaruutuisten lähettien vaihtaminen tukee mustan strategia tavoitteita. Tämä on myös pelatuin jatko.

10...♗c6

Muunnelmaa 10...♙xc4 11.♙xc4 b5 12.♙d3 b4 13.♗d5 ♗xd5 14.♙xd5 ♗d7 on pidetty tasoitavana, mutta halusin pelata jotain muuta. 10...b5 on poistunut käytöstä kokonaan.

11.♞fd1 ♙c7 12.♙b3 ♗a5 13.♞ac1!?

Pidin tätä siirtoa pelin aikana erikoisena. Mahdollinen ajatus siirron takana on, että valkea saa tornin valmiiksi aukeavalle c-linjalle, jos musta vaihtaa ratsunsa valkean lähettiin b3:ssa. Mustan ei kuitenkaan ole



pakko tehdä näin. Luonnollisemmalta tuntuu mm. 13.♙g5 ♞ac8, ja nyt valkea on pelannut mm. ♙xf6, ♞ac1 jne.

13...♙xc4 14.♙xc4 15.♙d2 b5 16.b3?!

Myös 16.a3 tuntuu ikävältä, mutta olisi ehkä ollut pienempi paha.

16...b4?!

16...♙e6 olisi luonnollinen jatko, mutta halusin terävöittää peliä. Jo tässä ounastelin tulevaa upseeri vs 3 sotilasta -vaihtoa ja halusin houkuttella valkeaa siihen. Tosin 16...♙e6 olisi käytännössä vähintään pelijatkon veroinen.

17.♗b1 ♙b5

Myös tässä 17...♙e6 on tärkeä vaihtoehto. Katsotaanpa vähän esimerkijatkotja:

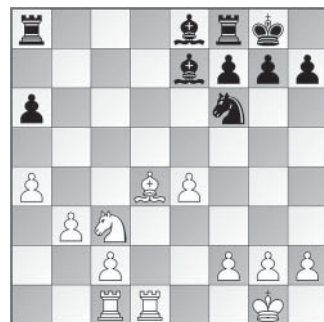
17...♙e6 18.♙xb4 h6 19.♙e1 ♗xe4 20.♙xh6 ♙b7 (20...♗xf2 21.♙xf2 gxf6 22.c4 ♙a7 23.♙xa7 ♞xa7 24.♗c3 ♞c8 25.♗f1 ♗f8 26.♗d5 ♞c5 27.♗c3 f5 antaisi mustalle pienen edun, mutta en pitänyt valkean ratsujen voimasta mustan keskustan pitelyssä.) 21.♙e3 f5 22.♙d2 ♞f6 23.♙a5 ♞g6 24.♙b4 ♙d7 25.g3 d5 26.♙e1 ♙f6 27.♗c3 ♙c6 28.♗xe4 fxe4 29.♗d2 ja vaikuttava sotilasmassa keskustassa sekä lähetti pari takaavat mustalle pienen, mutta mukavan edun.

18.♙xb4 d5 19.♙c3



Valkea valitsee kolme sotilasta upseerista. Vaihtoehto 19.♙e1 on toki täysin pelikelpoinen, mutta valkea jäisi puolustuskannalle ilman lyhyen tähtäyksen vastapelimahdollisuuksia. 19.♙e1 dxe4 20.♗fd2 ♗g4 21.a4 ♙c6 22.♗c4 ♗xe3 23.♗xe3 f5 ja jälleen mustan keskustassa vyöryvä sotilasmassa lähetti parilla höystettynä takaisi hänelle mukavan edun.

19...♙xc3 20.♗xc3 d4 21.a4 ♙e8 22.♗xd4 exd4 23.♙xd4



Vaihto-operaatio on saatu päätökseen ja valkealla on b-, c- ja e-sotilaat lähetistä. Yleensä tämänkaltainen vaihto on edullinen ”sotilasosapuolelle” mm. silloin jos hän saa rinnakkaisia vapaasotilaita tai pitkälle edenneitä vapaasotilaita. Toinen syy on tyypillisesti aloite ja/tai hyökkäys kuningasta vastaan. Hyvä esimerkki ensimmäisestä vaihtoehdosta on val-





KARI TIKKANEN

Kuukauden  
analyysi

# Bent Larsen

Tanskalainen suurmestari, *Suomen Shakinkin* kolumnisti Bent Larsen (s. 4.3.1935) vietti alkuvuodesta 75-vuotissyntymäpäiväänsä nykyisessä kotikaupungissaan Buenos Airesissa. Hän on entinen MM-ehdokasottelija ja 1960-luvun jälkimmäisen puoliskon menestyksekkäin turnauspelaaja, joka pelasi voittoa niin valkeilla kuin mustillakin. ”Tasointaminen mustilla voi olla mainiota, mutta myös tylsää.”

Larsen säilytti huipputasonsa läpi 1970-luvun voittaen vielä 44-vuotiaana v:n 1979 Clarin-turnauksen Buenos Airesissa kolmen pisteen etumatkoin tuloksella 11/13 (2.–5. Spasski, Najdorf, Miles, Andersson 8). Sen jälkeen tahti alkoi hiljalleen hiipua.

Viime numerosta saimme lukea millaisen merkityksen pelitaitonsa kehitystä ajatellen Larsen antoi v:n 1953 MM-ehdokasturnauksen seuraamiselle ja pelien tutkimiselle ja kommentoinnille Skakbladetissa.

Vuonna 1956 Moskovan shakkiolympialaisissa hän teki parhaan tuloksen ykköspöydällä ja hänelle myönnettiin suurmestarin arvo. Seuraava kamppailu löytyy muun muassa hänen omien pelien kokoelmastaan *Ich spiele auf Sieg* (Verlag Kühnle-Woods + Co, Zürich 1971).

## Sisilialainen puolustus (B92)

*Bent Larsen*

*Svetozar Gligorić*

Moskovan shakkiolympialaiset 1956  
**1.♠f3 c5 2.e4**

Larsen kertoo tämän olleen vastustajalleen todennäköisesti odottamatonta, sillä noihin aikoihin hän pelasi lähes yksinomaan 2.g3. Hänellä oli mieleissään harmittomana pidetty valkean 9. siirto, joka O’Kellyn pelaamana oli aiheuttanut Larsenille

itselleen joitakin ongelmia Gijonin turnauksessa samana vuonna. Kyseistä peliä en tietokannoista löytänyt, eikä Larsen kerro sen kulkua.

**2...d6 3.d4 cxd4 4.♗xd4 ♖f6 5.♗c3 a6**

Myös Larsen pelasi mielellään Najdorfin muunnelmaa, joten jugoslavia-laissa suurmestarin muunnelmavalinnassa saattoi olla ripaus psykologiaa.

**6.♗e2**

Nykyään suosituin siirto on ollut 6.♗e3 (englantilainen hyökkäys), mutta myös vanha jatko 6.♗g5 on tullut viime aikoina uudelleen muotiin.

**6...e5 7.♗b3 ♗e7 8.0–0 0–0 9.♗g5!?**

Tässä valkealla on todella runsaasti valinnanvaraa: 9.♗e3, 9.♗h1, 9.a4, 9.f4, 9.♖e1, 9.♗d3... Pelisiirto on melko harvinainen. Ideana on d5-ruudun kontrollointi.

**9...♗bd7**

9...♗e6 on hyvä vaihtoehto: 10.♗xf6 [10.f4 exf4 11.♗xf4 ♗c6 = johtaa asemaan, joka voisi syntyä myös 9.♗e3:n jälkeen; 10.♗d3 ♗bd7 11.♖ad1 ♖c8 ∞, Larsen–Portisch, Tilburg 1981 (ECO)] 10...♗xf6 11.a4 [11.♗d5 ♗d7 12.♗d3 ♖c8 13.c3 ♗g5 14.♖ad1 ♗h8 =, Averbah–Petrosjan, Neuvostoliiton mestaruus 1959 (ECO; 14...a5! – KT); 11.♗d3 ♗c6 12.♗d5 ♗g5 13.♖fd1 (13.♖ad1) 13...♖c8 14.c3 ♗e7! 15.♗e3 (15.♗xe7+ ♗xe7 16.♗d2 ♖, ½–½, Zarnicki – Sunye Neto, Vila Gesell 1998; 15.♗b4) 15...♗b6 16.♗f3 ♖fd8 ♖, Kuczynski–Pulkis, kirjepeli 1986 (0–1, 46)] 11...♗c6 12.♗d5 ♗g5 13.a5 [13.c3 ♖c8 (13...♗e7!) =] 14.a5 ♗e7 15.♗b6 ♖c7 16.♗g4 f5 17.exf5 ♗xf5 18.♗d2 ±, Abreu–Bruzon, Santa Clara 2000 (1–0, 57)] 13...♖c8 14.♗g4 ♗b8



Bent Larsen täytti alkuvuodesta 75 vuotta.

(14...♗d4) 15.♗xe6 fxe6 16.♗b6 ♖c6 17.c3 ♗d7 18.♗xd7 ♗xd7 =, Areštšenko–Karjakin, Sotši 2006 (½–½, 55).

9...♗xe4:n jälkeen sekä 10.♗xe7 että 10.♗xe4 antavat valkealle pienen edun.

**10.a4**

10.♗d3 h6 (10...b5) 11.♗e3 b5 12.a4 b4 13.♗d5 ♗xd5 14.♗xd5 ♖b8 =, Eisinger–Unzicker, Bad Pyrmont 1963 (0–1, 22).

**10...b6**

Larsen myötäilee aikalaismielipidettä, joka piti tätä epätarkkuutena ja suositti ensin pelattavaksi 10...h6 11.♗h4. Tämä saattaa todellakin olla pelijatkoa hieman tarkempi, sillä jatkossa täyteen tasoitukseen pääsemisen on mustalle hankalaa. Valkea voi 11. siirrossa perääntyä lähetillä myös e3:een, mutta etua hänelle on vaikea

Petri Saharinen – Pekka Böök:

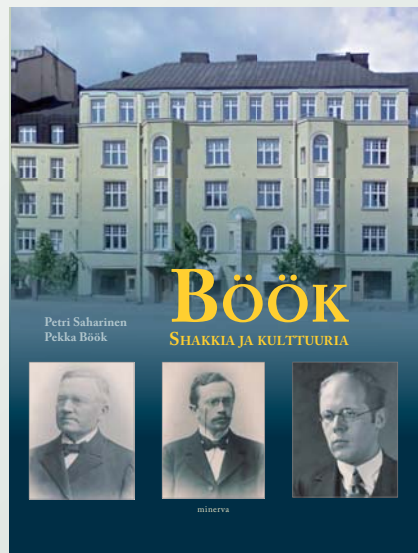
# BÖÖK – SHAKKIA JA KULTTUURIA

Suomen shakkisuuruuden kiehtova tarina kohtaa maailman huippushakin jännityskertomukset

*”Satojen loistopelien ja kymmenien turnausten voittaja tohtori Aljechin katseli Böökiä mustasankaisten silmälasien läpi ja hymyili itsevarmaa vinoa hymyään. Kaikki mitä Eero oli edellisenä iltana ja yönä miettinyt, tai pikemminkin kaikki mitä hän oli shakista vuosia opiskellut, pyyhkiytyi hänen mielestään tuon miehen edessä. Eeroa heikotti.”*

Eero Böök (1910–1990) kasvoi töölöläisnuorukaisesta shakkitoimittajaksi, suurmestariksi ja suomalaisen shakkikulttuurin voimahahmoksi. Böökin esikuvat, isä Einar ja isoisä Emil, olivat toimineet yhteiskunnan kehittämisessä autonomian ja itsenäistymisen aikana. Eero Böökin ura aukeni suomalaiseseen satama- ja rautatierakentamiseen sekä shakin kansainvälisille areenoille.

Väkevä kuvaus Böökin elämästä ja suvun vaiheista vie lukijan Smolnasta Geneveen ja Brondalta Varsovaan. Valkoinen laiva purjehtii Kemeristä Tukholmaan ja Turkuun, josta juna jatkaa Euroopan halki. Matkan varrella Böökin kertomus kietoutuu shakkihistorian merkkitapahtumiin. Tarinaa kuvittaa lähes sadan shakkipelin kokoelma, johon on valittu monipuolisia pelejä Eero Böökin shakkiuralta ja unohtumattomia kamppailuja shakkimaailman huipulta.



**Jännittävä ja monisärmäinen suurteos jokaiselle shakin-harrastajalle!**

Hinta: 35,00 e (sis. alv.) + postikulut 9,50 e (paketti).

Kustantaja: Minerva

Ilmestymisaika: elokuu 2010

Kirjan koko: 210 x 250 mm

Sivumäärä: 412 s.

Sidosasu: sidottu, kauttaaltaan kuvitettu

ISBN: 978-952-492-392-7

**Myynti ja tilaukset:**

Antikvaarinen kirjakauppa

KIMMO VÄLKESALMI

Pursimiehenkatu 11, 00150 Helsinki

p. (09) 627 657

[www.shakki.net/kimmoval](http://www.shakki.net/kimmoval)

[kimmoval@shakki.net](mailto:kimmoval@shakki.net)